

Aan de leden van de Vaste commissie voor VWS
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Per e-mail via: cie.vws@tweedekamer.nl

Datum
16 november 2022

Contactpersoon
Jan Visscher
Ons kenmerk

Bijlage(n)

Telefoon
06-13203391
Uw kenmerk

Onderwerp

Wetgevingsoverleg Begrotingsonderdeel Jeugd
en aanverwante zaken, 21 november a.s.

Geachte woordvoerders Jeugd,

'De jeugd heeft de toekomst', de spreekwoordelijke uitdrukking, willen wij als Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ), cliëntenorganisaties en organisaties van professionals vooral onderstrepen als 'de jeugd **is** de toekomst'. Juist daarom maken wij ons grote zorgen over de voortgang van de totstandkoming van de noodzakelijke hervormingen om te komen tot een toekomstbestendige en adequate jeugdhulp. Dat er grote problemen zijn in het jeugddomein is algemeen bekend. Wij trokken daarover de afgelopen jaren regelmatig bij u aan de bel. De zorgen over de situatie bij de jeugdhulp (waaronder jeugd-ggz, jeugd- en opvoedhulp, gesloten jeugdhulp en jeugdhulp voor jeugdigen met een beperking), jeugdbescherming en jeugdreclassering worden inmiddels breed onderschreven. De Sociaal Economische Raad (SER) stuurde recent een brandbrief¹ met de oproep de aanpak van de problemen in de jeugdzorg te versnellen. "De nood is hoger dan ooit", aldus de SER. De gezamenlijke Inspecties trokken stevig aan de bel met een 'Signaalbrief'² over de situatie bij de jeugdbescherming en het tekort aan direct beschikbare jeugdhulp. Een crisisaanpak is nú nodig, aldus de Inspecties.

Bezuinigen zonder agenda: we bouwen een hut op het ijs

Rijk en gemeenten erkennen de problemen ook, maar het ontbreekt aan een gezamenlijke richtinggevende inhoudelijke visie op de transformatie met een daarbij passend budget. In mei 2021 leek er een doorbraak te zijn, door de arbitrage-uitspraak³ van de Commissie van Wijzen. Deze commissie adviseerde over de financiële middelen voor gemeenten én over maatregelen om de kosten terug te dringen. Vòòr 1 januari

¹ <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/beleid-voor-jeugdzorg>

² <https://www.igi.nl/actueel/nieuws/2022/09/13/crisisaanpak-nodig-om-kinderen-met-jeugdbeschermingsmaatregel-te-beschermen>

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/05/18/jeugdzorg-een-onderwerp-van-aanhoudende-zorg>

2022 zou er een Hervormingsagenda moeten liggen, waarin de adviezen van de Commissie van Wijzen vertaald worden in een concreet plan van aanpak. Die Hervormingsagenda is er echter nog steeds niet en de besluiten over extra geld voor gemeenten worden steeds voor één jaar (incidenteel) genomen. Het ontbreken van structurele zekerheid over het budget heeft inmiddels grote gevolgen voor de continuïteit en kwaliteit van zorg. Onze kinderen en gezinnen worden hiervan de dupe. Vooruitlopend op de komst van de Hervormingsagenda (en dus zonder gedegen onderbouwing) zijn de aan gemeenten toegekende middelen al benut om bestaande tekorten in hun begroting te dekken en is het jeugdzorgbudget in de begroting voor 2023 toch alvast met 374 miljoen euro gekort. Ook toekomstige bezuinigingen zijn in de rijksbegroting meerjarig verwerkt.

Lange en korte termijn

De oplossing van de knelpunten in het jeugddomein worden vooral gezocht in lange termijnplannen: de Hervormingsagenda, het Toekomstscenario Jeugd & Gezin en enkele wetwijzigingen. Wat deze, op zich zeer gewenste, oplossingsrichtingen gemeen hebben, is dat het nog een hele tijd duurt voordat concrete resultaten zichtbaar zullen zijn. Terwijl de problemen zich nú voordoen en om acute maatregelen vragen. Hoe voorkomen we dat in 2023 cruciale jeugdhulp om financiële redenen wordt gesloten of opgeheven, dat is een urgent vraagstuk. Wachten op de Hervormingsagenda gaat daarvoor geen oplossing bieden, want er zullen op korte termijn al ingrepen nodig zijn om gespecialiseerde jeugdhulp te kunnen blijven garanderen, wachlijsten weg te werken, jeugdhulpverleners en jeugdpsychiaters te kunnen blijven binden aan de sector en de werkdruk te verminderen.

Transformatie

Iedere grote transformatie gaat gepaard met extra investeringen om de gewenste veranderingen mogelijk te maken en aan te jagen. We onderkennen dat er een financiële opgave ligt om de jeugdzorg te transformeren naar een houdbaar stelsel, maar de omvang en fasering van de bezuiniging en ook het ontbreken van flankerende middelen voor afbouw en ombouw maken de opgave niet realistisch uitvoerbaar. Het is belangrijk dat er snel duidelijkheid komt m.b.t. het budget zowel voor de korte als voor de lange termijn. Alle partijen in de jeugdzorg onderkennen dat ieder een grote taak heeft in het realiseren van de voorliggende transformatie die nodig is om ook voor de toekomst de zorg toegankelijk en van goede kwaliteit te houden.

Inhoudelijke opgave

De hervormingsagenda die in ontwikkeling is bestaat uit een set van maatregelen waarmee de jeugdhulp wordt verbeterd binnen een beheersbaar financieel kader, onder meer door het reguleren van de vrijheid van gemeenten bij de inkoop van jeugdhulp. Onze inzet, nl. het wettelijk verankeren van het aantal regio's (in onze ogen substantieel minder dan de huidige 42 regio's), het harmoniseren en standaardiseren van de inkoop en verantwoording van de jeugdhulp, tariefregulering en onafhankelijk toezicht, alsmede het vastleggen welk type zorg regionaal en landelijk moet worden ingekocht, zullen hieraan bijdragen.

Wat betreft de afbouw en ombouw van de zogenaamde residentiële zorg maakten wij eerder de opmerking dat wij achter de richting van deze transformatie staan, maar dat

de benodigde flankerende middelen hiervoor ontbreken, waardoor het proces niet of in onvoldoende mate op gang komt en intussen mogelijk cruciale functies zwaar onder druk komen te staan of zelfs verdwijnen.

Op het punt van het inperken van de reikwijdte en het reguleren van de toegang tot jeugdhulp menen wij, dat de zorgvraag kan worden afgeremd via een stevige triage aan de voorkant met sterke lokale teams en duidelijkheid over welke professional waartoe bevoegd is. Dit is ook in lijn met de richting die in het Integraal Zorgakkoord (IZA) is ingeslagen. Daarnaast zal door aanbieders en professionals in hoog tempo gewerkt moeten worden aan een kwaliteitskader voor de jeugdhulp dat gemeenten handvatten geeft voor de inkoop van jeugdhulp en aan de IGJ een beoordelingskader biedt voor het toezicht op de kwaliteit. Naar de mening van aanbieders, professionals en (vertegenwoordigers van) cliënten zal op deze wijze de reikwijdte duurzaam worden veranderd zonder dat kinderen tussen wal en schip hoeven te raken. Niet door het inperken via de wet, zoals het Rijk beoogt, maar door een stevige kwaliteitsimpuls en het vroegtijdig aanbieden van expertise van professionals bij de triage en beoordeling van hulpvragen zal de toegankelijkheid van alle vormen van jeugdhulp beter gegarandeerd worden.

Knellend financieel kader

We constateren dat de inhoudelijke besprekingen over de Hervormingsagenda niet kunnen worden afgerond, zolang er sprake is van een knellend financieel kader. De SER hekelt het feit dat bij de Hervormingsagenda het financieel kader bepalend is gemaakt voor de ruimte die er is om te werken aan verbeteringen. De SER acht dit niet de juiste benadering en dat zijn wij met de SER eens. Een juiste benadering is de inhoudelijke opgave centraal te stellen, dus prioriteit geven aan de urgente hulpvraag en het verlichten van de te hoge werkdruk. Van daaruit moet bekeken worden welk financieel kader adequaat en toereikend is om deze opgave te kunnen realiseren. Zolang de huidige situatie van financiële onzekerheid blijft voortbestaan, kunnen wij namens degenen die wij vertegenwoordigen (cliënten, professionals en aanbieders) geen volmondig commitment aan een Hervormingsagenda geven, omdat eenvoudigweg onbekend is of de inhoudelijke opgave te realiseren is.

De noodzaak en urgentie van een stevige hervormingsagenda voor de jeugd onderschrijven wij van harte en we dragen daar graag aan bij. Maar de benodigde verbeteringen moeten door ingrepen in het stelsel én voldoende financiële ruimte wel mogelijk gemaakt worden. Uiteindelijk zullen we aan de hand van het eindresultaat bepalen of we deze daadwerkelijk kunnen ondersteunen en waar te maken zijn.

In de tussentijd moeten we er samen voor zorgen dat een koude sanering van de JeugdzorgPlus wordt voorkomen. We moeten er samen voor waken dat jongeren niet tussen wal en schip belanden. Wachtlijsten voor de jeugd-ggz en andere vormen van jeugdhulp moeten dringend omlaag, de aansluiting van zorg bij 18 jaar moet verbeterd worden (waarbij de Big Five⁴ leidend moet zijn) en de zorg voor jongeren met levenslange en levensbrede beperkingen moet beter geborgd worden. Verder is het belangrijk om de werkdruk te verlagen en onze professionals de gelegenheid te geven

⁴ <https://www.ditisjeugdzorg.nl/het-belang-van-de-big-five/>

om met bijscholing, opleiding en onderzoek voortdurend te werken aan verbetering van kwaliteit van zorg.

Onze jeugd verdient beter

Investerings in jeugdzorg zijn van groot belang voor kinderen en gezinnen die nu in de knel zitten, maar zijn ook cruciaal voor hún toekomstperspectief. Wij dragen graag bij aan de inhoudelijke hervormingen van de jeugdhulp en nemen daarin graag onze verantwoordelijkheid. Dat kan alleen als de inhoud en niet het geld voorop wordt gesteld door het kabinet. We doen het voor alle jeugd in ons land en zeker voor hen die onze hulp het hardst nodig hebben.

Met vriendelijke groet,

Namens de:

- *Samenwerkende cliëntorganisaties: MIND, Ieder(in), NJR en Per Saldo*
- *Samenwerkende beroepsverenigingen Jeugd: SBJ: NIP, NVO, NVvP, FVB, BPSW, V&VN, LVVP, NVK, AJN, LHV, BV Jong*
- *Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ): Jeugdzorg Nederland, de Nederlandse ggz, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland*

Illya Soffer, directeur Ieder(in)

Benito Walker, vicevoorzitter NJR

Marjan ter Avest, directeur MIND

Arne Popma, voorzitter van de afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP)

Vera Naber, voorzitter sectie jeugd bij het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP)

Veronique Esman, directeur de Nederlandse ggz

Olaf Prinsen, directeur Jeugdzorg Nederland

Theo van Uum, directeur Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)